

Sygn. akt I ACa 231/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Tomasz Szabelski

Sędziowie SA Dorota Ochalska - Gola

del. SO Mariola Kaźmierak (spr.)

Protokolant sekretarz sądowy Lidia Milczarek

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2019 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa A. H.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej

z siedzibą w W. i Wojewódzkiemu Szpitalowi (...) - Curie w Z.

przy udziale interwenienta ubocznego po stronie pozwanego szpitala Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej

z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 12 grudnia 2017 r. sygn. akt II C 1692/14

1. oddała apelację;

2. nie obciąża powódki kosztami postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

W Sądzie Okręgowym w Łodzi pod sygnaturą II C 1692/14 toczyła się sprawa z powództwa A. H. przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. (dalej jako (...) S.A.) oraz Wojewódzkiemu Szpitalowi (...) - C. w Z. (dalej jako W.S.S. w Z. lub Szpital) o zapłatę dalszego zadośćuczynienia i podwyższenie renty. Powódka wiązała zgłoszone roszczenia ze szkodą, której doznała w wyniku wypadku z dnia 7 kwietnia 1993 roku, którego sprawcą pozwany (...) S.A. obejmował ochroną ubezpieczeniową oraz w wyniku nieprawidłowego leczenia powypadkowego w pozwanym Szpitalu. O roszczeniach związanych z wypadkiem i procesem leczenia po raz pierwszy rozstrzygnął Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 12 lutego 2008 roku, zapadłym w sprawie II C 100/04. Wyrok ten został zmieniony przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w sprawie I ACa 679/08.

Żądanie pozwu w niniejszej sprawie powódka uzasadniła wystąpieniem nowej krzywdy – nieznaney w chwili wydawania wskazanych wyroków – przemawiającej w jej ocenie za zasądzeniem dodatkowego zadośćuczynienia oraz zwiększeniem się jej potrzeb, skutkującym koniecznością podwyższenia zasądzonej renty. Powódka zażądała po 100.000 zł od każdego z pozwanych tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od 7 lutego 2012 roku do dnia

zapłaty, podwyższenia renty miesięcznej wypłacanej przez (...) S.A. do kwoty 2.700 zł oraz zasądzenie od (...) S.A. kwoty 9.085 zł miesięcznie tytułem waloryzacji renty za okres od stycznia 2009 roku do września 2014 roku.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 12 grudnia 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził na rzecz A. H. od (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 18.000 zł tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia 13 stycznia 2015 roku oraz od Wojewódzkiego Szpitala (...) - C. w Z. kwotę 6.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 13 stycznia 2015 roku. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone. Nadto w wyroku orzeczono o kosztach procesu na podstawie art. 100 zd. I kpc, zasądzając od powódki kwoty po 2.000 zł na rzecz każdego z pozwanych. O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 113 uksc z zw. z art. 100 kpc, nakazując pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi od (...) S.A. kwotę 3.002 zł, od W.S.S. w Z. kwotę 1.126 zł oraz ściągając po 1.500 zł z roszczeń zasądzonych na rzecz powódki. W uzasadnieniu wyroku podano, że po prawomocnym rozstrzygnięciu sprawy II C 100/04 nowa krzywda ujawniła się wyłącznie w zakresie neurologicznym. Z punktu widzenia psychiatrycznego, psychologicznego, chirurgicznego, ginekologicznego i urologicznego brak podstaw do stwierdzenia, że powódka doznała krzywdy, która byłaby związana z wypadkiem i nieprawidłowym leczeniem powódki, a przy tym nie byłaby objęta pierwotnym rozstrzygnięciem.

W zakresie żądania podwyższenia wysokości renty miesięcznej Sąd Okręgowy wskazał, że brak było podstaw do uznania, że doszło do zmiany stosunków, która uzasadniałaby korektę wysokości renty na podstawie art. 907 § 2 kc - potrzeby powódki nie zwiększyły się od czasu, gdy orzekano co do pierwszego wytoczonego przez nią powództwa, a przy tym nie doszło do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza.

Apelację od części tego wyroku wniósł pełnomocnik powódki, zaskarżając go wyłącznie względem (...) S.A. w zakresie, w którym oddalono powództwo (pkt 3 wyroku) i ściągnięto 1.500 zł z roszczenia zasądzonego od (...) S.A. na rzecz powódki (pkt 7 wyroku). Apelacja oparta została na zarzucie naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 358¹ § 3 kc, poprzez jego niezastosowanie, mimo że od chwili zasądzenia na rzecz powódki renty w wysokości 1.200 zł minęło blisko 10 lat, a tym samym siła nabywczą pieniądza zmniejszyła się o ok. 15,5%, co winno skutkować podwyższeniem renty. Powołując się na wskazane uchybienie, skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od (...) S.A. na swoją rzecz renty w wysokości 1.700 zł miesięcznie. W uzasadnieniu apelacji podkreślono, że stan zdrowia powódki ulega stopniowemu pogorszeniu i nie jest ona w stanie podjąć pracy zarobkowej w celu zrekompensowania spadku siły nabywczej pieniądza.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik (...) S.A. wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wskazując, że zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury przepis art. 358¹ § 3 kc ma zastosowanie jedynie do zobowiązań pieniężnych sensu stricto, nie zaś do zobowiązań odszkodowawczych wynikających z czynów niedozwolonych.

Sąd Apelacyjny akceptuje w pełni ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji i przyjmuje je za własne, nie czyniąc przy tym ustaleń dodatkowych.

Wniosek o dopuszczenie dowodu w postaci przedłożonej dokumentacji medycznej, złożony na okoliczność stanu zdrowia powódki podlegał oddaleniu jako niezwiązany z treścią zarzutu. Skoro bowiem skarżąca kwestionowała wyrok Sądu I instancji w zakresie niezastosowania przepisu art. 358¹ § 3 kc, mimo wskazywanego spadku siły nabywczej pieniądza, to stan zdrowia powódki nie ma znaczenia dla jej apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Sformułowany przez pełnomocnika powódki zarzut nie mógł się ostać, a w konsekwencji apelacja podlegała oddaleniu.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 20 kwietnia 1994 roku podjętej w sprawie o sygnaturze III CZP 58/94, zgodnie z którym istotny spadek siły nabywczej pieniądza, o którym mowa w art. 358¹ § 3 kc może uzasadniać zmianę renty odszkodowawczej wyłącznie na podstawie przepisu art. 907 kc.

Przepisy kodeksu cywilnego dają podstawę do różnicowania zobowiązań pieniężnych z uwagi na to, czy ich pieniężny charakter stanowi ich istotę, czy też jest tylko jedną z możliwych form wykonania zobowiązania. Zobowiązania ściśle pieniężne charakteryzują się tym, że zapłata pieniędzy jest świadczeniem głównym od początku powstania stosunku zobowiązaniowego. Sensem odpowiedzialności odszkodowawczej jest naprawienie szkody, które niekoniecznie musi przybrać postać pieniężną. Zgodnie z art. 363 § 1 kc może ono nastąpić przez przywrócenie stanu poprzedniego (restytucję naturalną), bądź przez zapłatę odszkodowania. Za Sądem Najwyższym wskazać należy, że choć renta wymieniona w art. 444 § 2 kc ma charakter odszkodowawczy i może być wyrażona tylko w pieniądzu, nie oznacza to zmiany niepieniężnej istoty tego zobowiązania, polegającego na wyrównaniu skutków utraty zdrowia przez poszkodowanego (zob. uzasadnienie powołanej uchwały).

To właśnie świadczeń stricte pieniężnych dotyczy wyrażona w art. 358¹ § 1 kc zasada nominalizmu. Ma ona zastosowanie do zobowiązań, których przedmiotem od chwili ich powstania jest suma pieniężna. Wykładnia systemowa wymaga uznania, że tylko tych zobowiązań dotyczy klauzula waloryzacyjna zawarta w przepisie art. 358¹ § 3 kc. Przepis ten daje sądowi możliwość zgodnej z zasadami współżycia społecznego zmiany nominalnie określonej wysokości świadczenia pieniężnego lub sposobu jego spełnienia, choćby były one ustalone w orzeczeniu lub umowie, jeśli doszło do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania.

Skoro, jak już wskazano, świadczenie z tytułu renty nie ma ściśle pieniężnego charakteru, przepis art. 358¹ § 3 kc nie może stanowić podstawy jego waloryzacji. W tych warunkach jego zastosowanie w niniejszej sprawie nie jest możliwe, to zaś stanowi o bezzasadności zarzutu sformułowanego w apelacji.

Wyjaśnienia wymaga nadto, że zmiana siły nabywczej pieniądza nie pozostaje bez wpływu na wysokość renty. Z uwagi na charakter renty, która ze swej istoty jest świadczeniem okresowym, spełnianym na przestrzeni pewnego okresu, ustawodawca przewidział możliwość dostosowania jej wysokości do zmieniających się warunków, ustanawiając przepis art. 907 § 2 kc. W świetle mającej moc zasady prawnej uchwały Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 49/07 z dnia 31 stycznia 2008 r (OSN 2008/6/55) – w ramach kontroli instancyjnej Sąd Apelacyjny poddał badaniu prawidłowość zastosowania przez Sąd a quo prawa materialnego, w tym przepisu art. 907 § 2 kc. Zgodnie z jego brzmieniem zmiana stosunków, do której mogą doprowadzić takie okoliczności jak zwiększenie się potrzeb uprawnionego, dalsze zmniejszenie się jego możliwości zarobkowych (pozostające w związku przyczynowym ze zdarzeniem wywołującym szkodę), czy wreszcie istotna zmiana siły nabywczej pieniądza, stanowi podstawę żądania uprawnionego do zmiany wysokości lub czasu trwania renty. Wszystkie wskazywane przez powódkę okoliczności świadczące o tym, czy do takiej zmiany stosunków doszło, zostały zbadane przez Sąd I instancji. Ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy - niekwestionowane w złożonej apelacji – nie dały podstaw do zastosowania przepisu art. 907 § 2 kc i waloryzacji przyznanej powódce renty. W świetle materiału dowodowego zwiększenie się dolegliwości neurologicznych nie przełożyło się na zmianę wymiaru potrzebnej pomocy osób trzecich, ani zakresu leków zalecanych przez lekarzy. Choć nie sposób zaprzeczyć zakumulowanej na przestrzeni 10 lat inflacji podawanej przez skarżącą, zważyć jednocześnie należy, że mimo to potrzeby powódki nadal mieszczą się w zakresie zasądzonej renty. W takim wypadku podwyższenie tego świadczenia tylko z uwagi na inflację prowadziłoby do przyznania jej w rozmiarze przekraczającym rzeczywiste potrzeby powódki. To zaś naruszałoby naczelną zasadę odpowiedzialności odszkodowawczej, zgodnie z którą kompensacji podlegają rzeczywiście poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 1 kc).

W tych warunkach apelacja w oparciu o przepis art. 385 podlegała oddaleniu.

W zakresie kosztów postępowania apelacyjnego rozstrzygnięcie Sądu miało swą podstawę w art. 391 § 1 kpc w zw. z art. 102 kpc. Sąd uznał, że charakter roszczenia, subiektywne przekonanie powódki o zasadności jej żądania oraz jej trudna sytuacja majątkowa dają podstawę do zwolnienia skarżącej od zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego poniesionych przez pozwanego (...) S.A.